was located, formed already in the 15th century. During the survey no archaeologically valuable cultural layer horizons were discovered; the earliest finds (a household pottery shard and a piece of brickwork) were datable to the 17th century.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI AUKŠTAIČIŲ G. 7

Linas GIRLEVIČIUS

2005 m. archeologų grupė „Antiqua" (KPC) atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus sklypuose Aukštaičių g. 7. Šie sklypai yra istoriniame Vilniaus Paplavų priemiestyje – viename pirmųjų Vilniaus pramoninių rajonų. Manoma, kad Paplavų užstatymas beveik nesikeitė nuo XVI iki XIX a. Prie Vilnios buvo pastatyta įvairios paskirties malūnų – malti miltai, gamintas popierius (jo gamyba minima nuo XVI a.), parakas (žr. V. Drėma, *Dingęs Vilnius*, V., 1991, p. 361). Istoriniuose planuose matoma, kad maždaug dabartinės Aukštaičių gatvės vietoje yra 8–12 m kanalas. Sklypo Š dalis – dirbtinai suformuota sala. Intensyviau sklypai buvo užstatomi XIX a. antrojoje – XX a. pirmojoje pusėje. Tarybiniu laikotarpiu čia veikė elektros skaitiklių gamykla.

Archeologinių tyrinėjimų metu iškasti 5 šurfai – siekta nustatyti kultūrinio sluoksnio storį bei pobūdį, aptikti senuosiuose šios Vilniaus dalies planuose pažymėtus statinius. Šurfai 1–2 ir 4 iškasti sklypų P dalyje, šurfai 3 ir 5 – sklypų Š dalyje.

Šurfe 1 aptiktas tarybiniu laikotarpiu įrengtos slėptuvės požeminis tunelis.

Šurfas 2 iškastas pastato vidinio kiemo V dalyje. Šurfo V dalyje kultūrinis sluoksnis suardytas iki įžemio įrengiant nuotėkynės šulinį. Nesuardyto kultūrinio sluoksnio storis tirtoje vietoje buvo 2,3 m. Apatinis apie 60 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontas – šviesiai pilka smėlinga žemė. Savo struktūra sluoksnis artimas daržo žemei. Jame aptikta XVI–XVII a. datuojamo plokštinio koklio kaklo fragmentas, nedidelių XVII–XVIII a. datuojamų buitinės keramikos šukelių. Aukščiau tirti sluoksniai datuojami XIX(XVIII?)–XX a.

Šurfas 3 iškastas sklypo Š dalyje, tarp buvusio gamyklos klubo ŠV dalies ir gamybinio pastato ŠR dalies. Kultūrinio sluoksnio storis šioje vietoje – apie 1,4 m. Vėlyvame kultūrinio sluoksnio horizonte, apie 60–70 cm gylyje (H_{abs} 98,85–98,90 m) atkasta apnykusi medinių lentų ir lauko akmenų konstrukcija. Tai kažkokio ūkinio pastato grindų likučiai, datuojami XX a. pirmąja puse. 50–90 cm gylyje kastas 20–40 cm storio tamsiai pilkos spalvos žemės su smulkių griuvenų, akmenukų bei negausiomis degėsių priemaišomis sluoksnis. Jame aptikta nedaug XVIII–XIX a. datuojamų buitinės keramikos, koklių, čerpių fragmentų. 0,8–1,2 m gylyje po smėlio tarpsluoksniu kastas iki 30 cm storio stambaus žvyro sluoksnis. Jame aptikta keletas banguotų „olandiškų" čerpių fragmentų, datuojamų XVII–XIX a. Šis kultūrinio sluoksnio horizontas veikiausiai susidarė XVII–XVIII a., vykdant kažkokius žemės kasimo darbus. Tikėtina, jog į šią sklypo vietą gruntas žvyras pateko kasant, gilinant ar valant kanalą, tvirtinant eroduojančius Vilnios vagos šlaitus. Giliau supilto žvyro sluoksnio, 1,1–1,4 m gylyje

nuo žemės paviršiaus kastas pilkos smėlėtos žemės sluoksnis be archeologinių radinių – pirminis žemės paviršius. 1,25–1,4 m gylyje tirtas pilkšvo (suplauto) smėlio sluoksnis be žmogaus veiklos pėdsakų.

Šurfas 4 kastas sklypo P dalyje stovinčio pastato vidiniame kieme. Kultūrinio sluoksnio storis šioje vietoje buvo apie 2 m. Šurfo P dalyje po nestoru šviesiai pilkos spalvos maišytos žemės sluoksniu atkastas anksčiau čia stovėjusio statinio pamato fragmentas (viršutinės dalies H_{abs} apie 102,20 m). Pamatas mūrytas iš gelsvų 27x13,5x6 cm dydžio degto molio plytų, rištų kalkių skiediniu. Pamato fragmentas buvo apie 60 cm pločio, 75–80 cm ilgio, nuo žemės paviršiaus įgilintas iki 1,1 m. Jis datuojamas XIX a. – XX a. pirmąja puse. Po viršutiniais šviesiai pilkos žemės sluoksniais kastas 0,6–1 m storio vientisas pilkos smėlingos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Sluoksnyje aptikta keletas banguotų „olandiškų“ bei išgaubtųjų čerpių fragmentų. Radiniai datuojami XVII–XIX a. Giliau esantys sluoksniai kiek žemėja R–V kryptimi. Žemiau, 1,5 m nuo žemės paviršiaus tirtas 10–30 cm storio pilkos arba rudos spalvos difuzinio smėlio sluoksnis – pirminis žemės paviršius be žmogaus veiklos pėdsakų.

Šurfas 5 iškastas už buvusios gamyklos teritorijos ribų, žole bei pavieniais krūmais apaugusioje pievoje netoli Vilnios upės, į P nuo Kranto gatvės. Kultūrinio sluoksnio storis šioje vietoje buvo apie 3 m. Viršutiniai apie 1,5 m bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai suformuoti XX a. antrojoje pusėje – XXI a. pradžioje. 0,5–2,05 m gylyje, atskirtas nuo aukščiau aprašytojo sluoksnio iki 7 cm storio smėlio tarpsluoksniu, kastas šviesiai pilkos žemės sluoksnis su kalkių skiedinio, statybinių griuvenų priemaišomis. Sluoksnyje aptikta XIX a. datuojamų plokštinių koklių fragmentų. Žemiau kastas apie 70 cm storio pilkos smėlingos žemės sluoksnis, kiek žemėjantis P–Š kryptimi. Jame aptikta nedidelių plytgalių, nedaug smulkių XVI–XVIII a. datuojamų buitinės keramikos šukių. Sluoksnis datuojamas XVI a. pabaiga – XVIII a. Giliau pilkos smėlingos žemės sluoksnio kastas apie 35 cm storio pilko difuzinio smėlio sluoksnis be žmogaus veiklos pėdsakų – pirminis žemės paviršius. Giliau atkastas žvyro įžemis.

Žvalgomųjų tyrinėjimų metu ištirtas 18,25 m^2 plotas, fiksuotas iki 3 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVI a. pabaiga – XXI a. pradžia. Kultūrinis sluoksnis labai suardytas tarybiniu laikotarpiu. Ankstyvi kultūrinio sluoksnio horizontai struktūra primena smėlingą daržo žemę, jie neintensyvūs – aptikta nedaug XVI a. pabaigos – XVIII a. datuojamų archeologinių radinių. Ateityje atliekant žemės kasimo darbus šiuose sklypuose archeologų dalyvavimas būtinas.

TEST INVESTIGATIONS AT THE AUKŠTAIČIŲ STR. 7

In 2005 an archaeological test investigations were performed in the historic Paplavos Suburb of Vilnius. An up to 3 m thick heavily damaged cultural layer dating to the late 16th – early 21st century was discovered.